Part quarta
Documents i parlaments de la «I Jornada sobre el valencià»

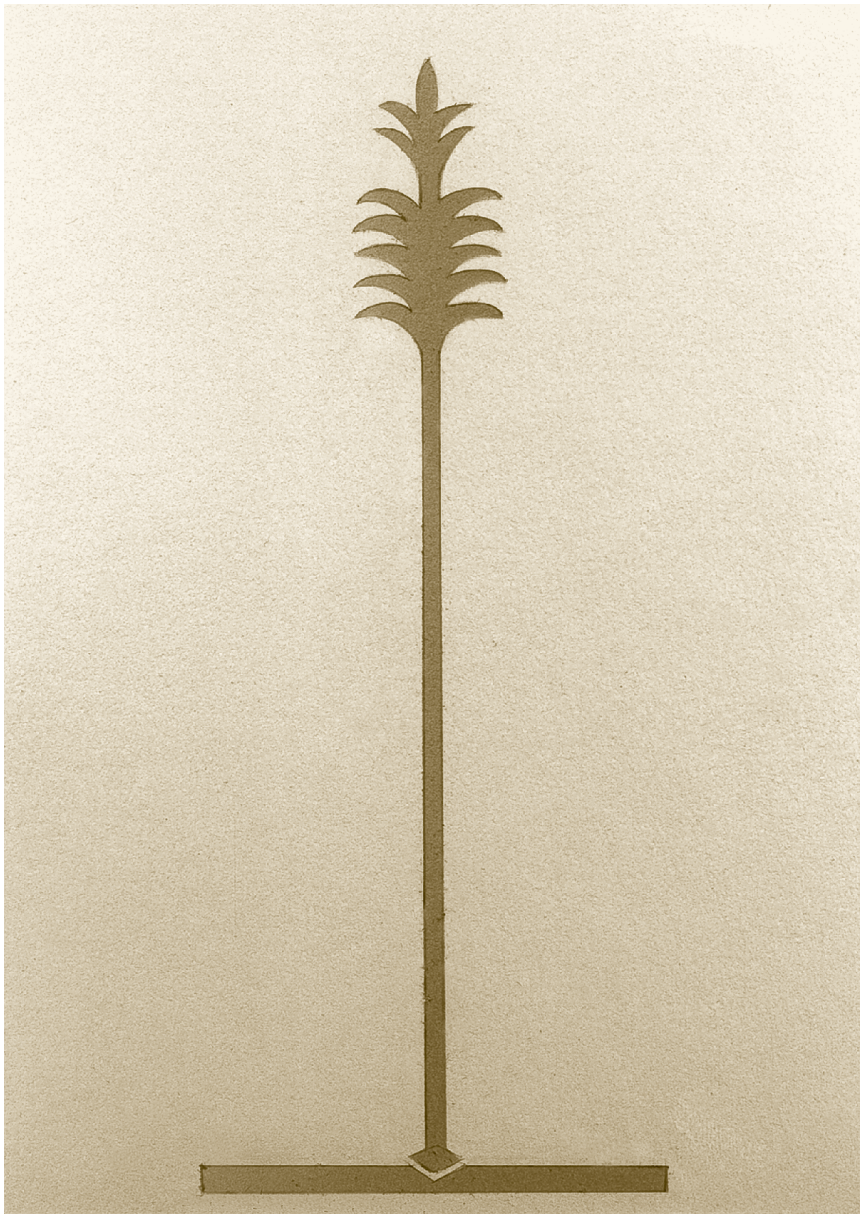

1. PROGRAMA

I JORNADA SOBRE EL VALENCIÀ. PEDAGOGIA (LLENGUA I LITERATURA), ÚS SOCIAL I NORMATIVA

Organitzada per l'associació Taula de Filologia Valenciana

Casa de la Cultura de Sueca
Carrer de la Mare de Déu, 2
46410 Sueca
Dia 28 de novembre del 2009, dissabte

1. 9-9,30: recepció dels assistents. Inscripció al dinar.

2. 9,30 (en punt): Inauguració de l'acte i lliurament dels premis. Intervindran: representants de Taula, de l'ajuntament de Sueca i de les entitats que subvencionen els premis de Joaquim Garcia Girona, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i la Caixa Popular. Abelard Saragossà (Universitat de València), «La concepció nacional i lingüística de Bernat i Baldoví». En acabar: minuts de descans.

3. 10,30: Exposicions. Primer grup. President: Emili Casanova.
   a. J. Leonardo Giménez (ajuntament d'Alzira), «Dubtes en la normativa».
   b. Francesc-Xavier Llorca (Universitat d'Alacant), «Del registre oral al registre escrit. Una experiència en Secundària».
   c. Francesc Llopis (Universitat de València), «El lèxic valencià dels estudiants».
   d. Josep Saborit (CFPA Josep Pascual i Tirado, Castelló), «Variacions intergeneracionals en la manera de parlar el valencià».

4. 11, 45 Exposicions. Segon grup. President: Eugeni S. Reig.
   a. Josep Àngel Mas (Universitat Politècnica de València), «Sobre l'episodi de la traducció de la constitució europea».
   b. Vicent Baydal (Barcelona, CSIC), «El valencià emprat a la blogosfera valenciana».
   c. August Monzón (Universitat de València), «L'ús del valencià en la litúrgia. Iniciatives recents a la diòcesi de València».
   d. Josep Daniel Climent (IES Cid, València), «Nicolau Primitiu Gómez Serrano i la llengua dels valencians».

5. 1: visita a Ca Joan Fuster.

6. 2: dinar.

7. 4,30 (en punt) Exposicions. Tercer grup. President: Lluís Polanco.
   a. Raquel Casesnoves Ferrer (Universitat Pompeu Fabra), «Quin valor té el valencià per als joves i com ha canviat amb els anys? Un estudi sobre actituds lingüístiques».
   b. Pilar Doménech, Josep Lluís Doménech i Jesús Huguet (diversos instituts); exposarà Josep Lluís Doménech (Acadèmia Valenciana de la Llengua), «Relats interculturals».
   c. Carla González (Universitat Autònoma de Barcelona), «Molt més que cançons. Aproximació a la música com a eina de creació identitària, normalització lingüística i ensenyament».
   d. Maria Alonso (doctora de Buenos Aires), «El valencià en Buenos Aires».

8. Exposicions. Quart grup. President: Ximo López.
   a. Isabel Olid Báez (Universitat Autònoma de Barcelona), «L'àlbum il·lustrat sense paraules, o com esperonar l'ús del valencià a les aules amb alumnat nouvingut».

b. Josep Miquel Arques i Galiana (IES Luís Garcia Berlanga, Sant Joan d'Alacant), «Una Escola per a la Festa».
c. Imma Coret i Gimeno (IES Museros), «Disseny d'unitats didàctiques basat en tasques. Un exemple pràctic».
d. Martínez Devesa, Carme, i Noèlia Soldevila Cantó (IEM L'Almadrava i IEM Pere Maria Orts i Bosch, Benidorm), «La integració des del treball cooperatiu».
e. Marina Zaragozà (Universitat de València), «Aspectes didàctics en l'obra de Bernat i Baldoví».

2. PARLAMENTS

2.1. EL VALENCIÀ: UNA LLENGUA PER A UN POBLE

Abelard Saragossà (president de Taula de Filologia Valenciana; Universitat de València)

Tots els que heu vingut ací, ja sabeu què és Taula de Filologia Valenciana. Som una organització jove, formada enguany per docents i per professionals de la llengua. Procurem parlar com pensem, i per això els nostres objectius estan exposats, d'una manera detallada, en un document públic, titulat «El valencià culte contemporani. Antecedents, formació, assoliments, propostes de millora i aplicacions socials». En la inauguració de la I Jornada sobre el valencià, més que parlar sobre coses que ja sabeu, recordaria un principi humà: *tant les persones com els pobles som, bàsicament, com decidim ser*. Per tant, la missió de Taula és aplicar eixe principi als dos camps bàsics en què volem treballar: aconseguir un ensenyament del valencià més eficaç i conformar un valencià culte que siga més adequat.

Si els docents valencians volem, podem fer que, entre els objectius de l'assignatura de valencià, hi hagen els dos següents. Per una banda, hauríem d'afavorir que els alumnes augmenten la consciència i la voluntat de ser valencians: Per una altra, els alumnes deuen conéixer les paraules i les construccions que singularitzen el valencià davant de les llengües de l'entorn, sobretot el castellà per raons òbvies: perquè les llengües dominades tendixen a assimilar-se a les llengües dominants, tal com li passa al castellà davant de l'anglés en Puerto Rico o en Estats Units. A més, els alumnes no només deuen conéixer les particularitats del valencià. També les han de dominar. Així, a més de saber que existix el pronom *en*, els estudiants han de dominar els seus usos bàsics, que són els que apareixen en el valencià popular.

Els dos objectius que hem dit no són gens fàcils d'assolir. Més encara: són difícils. Però, si volem, podrem. Cal, això sí, que sigam perseverants i que sigam autocrítics. Però, si som constants i reflexius, reeixirem.

En el camp del model lingüístic, hem d'intentar que siga identificador per a la majoria de valencians, assimilable per als parlants de cultura mitjana i practicable en la comunicació pública. Això promourà que el valencià escrit i el valencià oral culte estiguen tan units, que siguen carn i ungla. L'objectiu és arribar a escriure com parlem i parlar com escrivim. Encara estem lluny d'aconseguir eixe objectiu i, u dels mitjans per a avançar, és tindre en compte un principi sociolingüístic, que podem formular així: *El poble no és per a la llengua, sinó la llengua per al poble*.

En l'humanisme, tot ha d'estar supeditat a les persones i als pobles. En conseqüència, és la llengua qui ha d'estar al servici dels parlants. L'exigència d'evitar el fonamentalisme i procurar considerar la llengua en el marc de les persones i dels pobles té moltes conseqüències, una de les quals és que els docents valencians no solament no hem de reprimir ensenyant llengua, sinó que hem de fer el contrari: hem de donar un fonament lingüístic al sentiment de ser valencians que, a més de ser objectiu, també ha de ser satisfactori. Perquè la satisfacció de ser com som és un sentiment important per a assolir un objectiu que ja ha aparegut: augmentar la voluntat de ser valencians. Tingam ben en compte que, sense voluntat, un poble no existix, com ens recordava amb insistència Manuel Sanchis Guarner. Si un poble perd la voluntat d'existir, té el mateix destí que un terròs de sucre en un got d'aigua. Per contra, si un poble vol ser, si vol existir, cada dia és més poble. Recordem aquell principi social que diu que les creences que una societat pren com a reals no són reals en elles mateixes, però sí en els efectes que tenen. Això vol dir que, en les societats, una cosa que no és real *pot tornar-se progressivament real*.

De tot plegat, es deriva que hem de passar el model del valencià culte pel sedàs del sentiment dels valencians. El valencià culte ha de ser percebut com a natural i, alhora, com a potenciador de la realitat valenciana. Per tant, hem de treballar tenint un ull en el carrer i, l'altre, en la docència i en les normes.

Acabarem estes paraules de benvinguda recordant que és poc positiu voler que el poder siga per al poble, perquè el carrer sense reflexió i sense formació tendix cap al caos i la injustícia. La consideració anterior l'hem de completar

amb una que va per la direcció contrària: encara és pitjor voler que tot siga per al poble però sense el poble, perquè eixa actitud acaba o en les dictadures o en el fracàs. Per a un moviment social alternatiu, hauria de ser evident que, la reflexió sense el carrer, no té futur, perquè és poca cosa més que una quimera. Per a avançar d'una manera ferma i humana, hem de saber unir el carrer i la reflexió, el poble i la cultura. En definitiva, hem de fonamentar la democràcia en la pràctica regular de l'argumentació, i hem de procurar que la raó sempre estiga en el ventre dels sentiments. Taula de Filologia Valenciana espera aportar una pedra en la construcció d'una societat valenciana que siga cada volta més humana i, alhora, més valenciana.

En nom de Taula de Filologia Valenciana, he d'expressar un agraïment, obert i franc, a l'ajuntament de Sueca, a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i a la Caixa Popular. A l'ajuntament de Sueca, li estem agraïts perquè ens ha donat facilitats per a tot. Només ens ha posat dos condicions, que complim amb molt de gust. La primera és dedicar la I Jornada sobre el valencià a l'escriptor de Sueca Josep Bernat i Baldoví. I, tenint en compte que enguany celebrem el segon centenari del seu naixement, també havíem de contribuir al coneixement i a la divulgació del seu pensament i de la seua obra.

A l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i a la Caixa Popular, Taula de Filologia Valenciana els ha de mostrar la satisfacció que sent pel fet d'haver sufragat dos premis, de 1.500 euros i 1.200 respectivament. Els dos guardons estan reservats als participants de la Jornada que són professors en un institut o en una escola, perquè sense la intervenció activa dels docents de primària i de secundària no es pot millorar l'ensenyament del valencià.

Torne a donar les gràcies a l'ajuntament de Sueca, a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i a la Caixa Popular, perquè el seu comportament cívic és una mostra de l'afirmació que, quan hi ha col·laboració entre les institucions valencianes i moviments socials valencians, el primer beneficiat és la societat valenciana. Moltes gràcies a les tres institucions ací presents.

2.2. ALCALDE DE SUECA

L'any 2009 va ser un any especial per a Sueca. Vivim en un país amb una forta tendència a l'oblit: oblidem efemèrides, oblidem personatges històrics..., moltes vegades de forma conscient. Per a evitar això l'Ajuntament de Sueca va voler el 2009 retre-li un homenatge merescut a Josep Bernat i Baldoví commemorant el 200 aniversari del seu naixement. I amb l'objectiu de tornar a posar en circulació el nom d'aquell singular escriptor, que a més fou moltes altres coses (diputat a Corts, alcalde del seu poble, jutge, editor, etc.), preparà tot un seguit d'activitats, algunes més reeixides que altres però amb una fecunda collita. Ni més ni menys que tres llibres es prepararen durant l'Any Bernat i Baldoví, tres volums escrits per Joaquim Martí, Abelard Saragossà i Josep Lluís Marín respectivament, que han permés resituar Bernat i Baldoví en la història de la literatura valenciana. Però l'augment bibliogràfic sobre Bernat no ha quedat així, sinó que ja es troba en procés d'edició un important i exhaustiu diccionari sobre l'escriptor homenatjat i també s'han publicat altres obres menors (un dossier pedagògic per a escolars, una edició revisada d'un dels seus sainets més coneguts i la recuperació d'una peça musical amb text de Bernat, encara en impremta).

També tingué lloc a Sueca el II Simposi Internacional d'Arts Escèniques amb un magnífic nivell de ponències i comunicacions, algunes de les quals anaven adreçades al nostre artista.

Finalment, i és el motiu que m'impulsa a escriure estes ratlles, tingué lloc el 28 de novembre de 2009 la celebració a Sueca de la I Jornada sobre el valencià organitzada per la Taula de Filologia Valenciana. Per a un alcalde valencià sempre hauria de ser un plaer rebre al seu poble un magnífic grup d'estudiosos i professors dedicats a l'estudi de la nostra llengua. Perquè del debat enriquidor només poden eixir coses bones. I en estos moments en necessitem a bastament. Sé que la jornada fou molt profitosa (esta revista ho demostra) i l'ambient, excel·lent.

Per això no m'estic de convidar-vos que en un futur proper torneu a Sueca.

Joan Baldoví Roda
Alcalde de Sueca

2.3. LA CAIXA POPULAR: COMPROMESA AMB LA CULTURA VALENCIANA

Les manifestacions culturals, que tant ajuden a configurar la identitat dels valencians, sempre troben en Caixa Popular un espai de recolzament i col·laboració. La pilota valenciana, la música, les nostres festes, la nostra llengua, entre altres, són espais on la nostra presència és continuada. Les fites històriques viscudes, els referents culturals comuns, les tradicions de fort arrel popular, i fins i tot la pròpia identificació amb el territori, ajuden a conformar la història i la identitat d'un poble. I ajuden, sense dubte, a possibilitar el seu futur.

Quan la *Taula de Filologia Valenciana* presentà a Caixa Popular el projecte de les Jornades quedàrem, ja d'entrada, gratament sorpresos: enllaçava molt bé amb el nostre compromís amb la societat valenciana.

Valoràrem que es tractava d'una proposta molt rigorosa i atractiva, oberta a moltes possibilitats divulgadores i de participació. A més a més, comptava amb l'aval de professionals de prestigi dels membres que formen part d'aquesta associació .

El valencià és un dels principals trets diferenciadors de la nostra cultura i passa per la seua difusió i divulgació, sobre tot en al sector educatiu que permetrà la pervivència d'aquest fet diferencial.

Des de Caixa Popular volem donar l'enhorabona a la *Taula de Filologia Valenciana* per aquesta iniciativa. Una fita important en una trajectòria d'anys, admirable i valuosa, de compromís amb la cultura i la identitat valencianes. I desitgem que les vies que continuen obrint, a través de les seues activitats, per divulgar i gaudir del ric patrimoni que suposa la llengua del nostre poble.

J. Maria Company
Caixa Popular

3. RESSENYES DE LA I JORNADA

3.1. VICENT BAYDAL I SALA (INSTITUCIÓ MILÀ I FONTANALS, CSIC DE BARCELONA)

El dissabte 28 de novembre de 2009 cap a les 9:30 Abelard Saragossà, amb Antoni López Quiles com a president de taula i l'alcalde Joan Baldoví com a amfitrió, inaugurà al saló d'actes de la Casa de Cultura de Sueca la "I Jornada sobre el valencià. Pedagogia (llengua i literatura), ús social i normativa" organitzada per l'associació Taula de Filologia Valenciana, recentment constituïda amb l'objectiu prioritari de promoure els estudis lingüístics i l'ús públic del valencià. Com és de costum, Saragossà apel·là a la conjunció entre sentiments i raó, entre valencianisme i normativa, per tal de cercar un model de llengua que coadjuvara a eixamplar alhora ambdós processos socials: el moviment valencianista i la utilització de la llengua en tots els àmbits. El mateix acte de presentació serví per fer públics els dos premis Joaquim Garcia Girona –en memòria del prevere i filòleg benassalenc de començaments del segle XX–, dotats amb 1.500 euros i 1.200 i dirigits als treballs lingüístics presentats per docents de primària i secundària. Dos membres de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i la Caixa Popular, les entitats finançadores, s'encarregaren de donar els premis a Josep Saborit, d'una banda, i Pilar Doménech, Josep Lluís Doménech i Jesús Huguet, de l'altra.

Tot seguit, el mateix Abelard Saragossà reprengué la paraula per tal de reivindicar l'obra i la tasca de Josep Bernat i Baldoví, escriptor suecà del qual se celebra enguany el segon centenari de la naixença i sobre la figura del qual l'esmentat filòleg ha realitzat una monografia que serà publicada en breu per l'editorial Bromera. En acabar la seua intervenció i realitzar un breu descans, es passà a la primera de les quatre taules de comunicacions que ocuparen la Jornada, en la qual, en primer lloc, Leonardo Giménez féu un tast del "Diccionari de dubtes

i aclariments lingüístics" que ha preparat per a l'AVL tot seguint la normativa de la pròpia Acadèmia i del Servici d'Assessorament Lingüístic i Traducció de la Conselleria, així com les indicacions del TERMCAT, l'Enciclopèdia Catalana i altres manuals i llibres d'estil ja existents. A continuació Francesc-Xavier Llorca explicà una bonica experiència de diferenciació de registres –entre l'oral i l'escrit– duta a terme en un institut d'Altea a través de l'aplec de contarelles relatades pels avis dels alumnes. Després fou el torn de Francesc Llopis, que exposà els resultats d'un estudi sobre transferència lèxica entre els jóvens de les comarques de la província de València, tot indicant l'alt grau de pressió del castellà sobre el valencià. Finalment, Josep Saborit incidí en l'empitjorament progressiu dels usos lingüístics per dos fenòmens ben diversos: la mateixa interferència del castellà però, alhora, l'establiment d'un model de valencià culte innecessàriament allunyat de la parla tradicional.

Després d'un breu debat i descans, cap a les 12 s'inicià la segona taula, encetada per Josep Àngel Mas, qui abordà un tema realment interessant: l'episodi de la traducció de la constitució europea. La seua conclusió fou que de cara a ocasions similars –que se'n donaran en el futur– hi ha dues vies: treballar coordinadament per un paraestàndard comú a catalans, valencians i balears –sembla, per exemple, que Brauli Montoya està preparant realitzar-ne alguna proposta– o, com va passar en aquella ocasió, acceptar la traducció en qualsevol dels diversos estàndards de la llengua. A continuació jo mateix vaig mostrar els resultats provisionals d'un examen als diversos models lingüístics emprats en la blogosfera valenciana (sobre una mostra de 110 bloguistes de zones, edats i professions variades); a grans trets, s'hi mostra un model bastant homogeni en determinats aspectes (incoatius en -eix, -isc, infinitius en -dre, plurals joves/homes, etc.), dual en altres (majoria de demostratius reforçats, però presència significativa dels simples, convivència de doblets hui/avui, us/vos, dos/dues, vore/veure, etc.) i vacil·lant en uns altres pocs (accents en èixer/éixer, hi han, etc.). En tercer lloc, Josep Daniel Climent consagrà la seua intervenció a parlar de

l'activitat intel·lectual i cívica del prohom suecà Nicolau Primitiu Gómez Serrano, mentre que, en darrer terme, el professor de Dret i sacerdot August Monzón parlà de la situació de la llengua valenciana a la diòcesi valentina després de l'arribada del nou arquebisbe Carlos Osoro. Pel que es va poder intuir pareix que les esperances inicials dipositades en el prelat càntabre s'han anat diluint per la pressió dels grups antivalencianistes, alguns dels quals el mateix sendemà del nomenament es presentaren davant el bisbe per tal d'acusar de catalanistes les iniciatives de l'AVL en matèria eclesiàstica; no queda una altra, doncs, que continuar la faena silenciosa del col·lectiu de religiosos valencianistes.

En acabant la segona sessió uns 40 membres de Taula (l'assistència pel matí assolí el centenar de persones) ens dirigírem a la Casa Fuster, on vam poder gaudir de les danses valencianes de l'Escola de Danses de la Ribera i del propi edifici museïtzat en honor del cabdal intel·lectual suecà. Tot seguit ens acostàrem a l'Arrosseria Encís, on vam degustar una paella de primera i aprofitàrem per a xarrar novament sobre llengua i valencianisme. Cap a les 16:30 tornàrem a la Casa de Cultura per continuar posant en comú les investigacions, treballs i experiències aportades, de forma que primerament, amb una taula presidida per Lluís Polanco, Raquel Casesnoves exposà la seua recerca sobre el canvi de valoració lingüística dels jóvens de València i Xàtiva entre 1998 i 2008; en la segona data les friccions amb el català s'han alleujat considerablement i el valencià ha passat a ser signe de cultura, però, contràriament, el castellà s'ha elevat com a llengua d'ús i prestigi, segurament en consonància amb el panorama social, mediàtic i de voluntat política existent. En segon lloc, Josep Lluís Doménech explicà el treball realitzat com a material lingüístic educatiu: un parell de còmics, adreçats a primària i secundària, que inclouen relats interculturals per tal de facilitar la integració en valencià dels nouvinguts. A continuació Carla González remarcà la importància vital de la música en català/valencià per tal de normalitzar la llengua en la vida quotidiana, alhora que en destacà el seu increment exponencial durant els darrers anys. Finalment, l'oncle salemer de

l'argentina Mary Alonso resumí les conclusions de la seua tesi doctoral "The evolution of the Valentian Language in Buenos Aires"; descendent de valencians, hi explica la veritable comunitat d'immigrats que formaren els valencians reunits entorn de la societat El Micalet, on s'interrelacionaven, celebraven les seues festes, quedaven per fer paelles, parlaven en la seua llengua, etc. Als fills, però, els parlaren en castellà, tot guardant una comprensió lingüística que els néts ja han perdut quasi per complet, bo i reduint-ne la influència a àmbits específics com el dels menjars (arròs al forn, putxero...).

Acabada la tercera sessió i sense a penes temps per al comentari ni el descans, es passà a la quarta i darrera, ocupada en primer lloc per la intervenció d'Isabel Olid, que posà sobre la taula un dels projectes duts a terme a Catalunya pel Grup de recerca de Literatura Infantil i Juvenil i Educació Literària (GRETEL). Així mateix, en una línia similar, Carme Martínez i Noèlia Soldevila exposaren el seu treball d'integració de grups amb dificultats a instituts de Benidorm, mitjançant la cooperació dels alumnes en la creació d'històries literàries en llengua valenciana. Finalment, en darrer lloc, Marina Zaragozà clogué el cercle iniciat per un altre Saragossà, també siller, i explicà la seua tasca d'adaptació al valencià modern de part de l'obra de Bernat i Baldoví, autor del qual es declarà plenament enamorada. Enamorada, com tots els que estàvem allí i molta altra gent ho estem de la nostra llengua; a veure si n'acomboiem molts més.

3.2. CRÒNICA DE LA I JORNADA DE LA TAULA DE FILOLOGIA VALENCIANA

Alexandre X. Ordaz Dengra
(Universitat de València)

Vinc de Sueca, de la "I Jornada sobre el valencià: pedagogia (llengua i literatura), ús social i normativa", que hem celebrat hui en la capital de la Ribera Baixa, amb la col·laboració de l'Ajuntament de la ciutat, de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i de la Caixa Popular.

Ha sigut el primer acte públic de la Taula de Filologia Valenciana, una associació d'ensenyants i d'estudiosos del valencià que té com a objectiu "elaborar, coordinar i difondre actuacions, activitats, treballs i estudis sobre el valencià contemporani per a aconseguir una societat més justa respecte dels drets lingüístics i fomentar l'ús de la llengua pròpia dels valencians en totes les activitats socials". Efectivament, té una importància vital que el professorat del valencià s'implique en la recerca lingüística (i, especialment, sobre la didàctica de la llengua) si el que volem és millorar la nostra faena i, consegüentment, la realitat social en què incidim: els estudiants (que, habitualment, són jóvens, cosa que multiplica els efectes socials de la faena feta).

Eixa actitud d'autosuperació i millora constants, lligada com està a una necessitat social, és enormement important per a la salut i per al futur de la llengua, com també per a la consciència i la voluntat de ser valencians. Ben mirat, eixes són les preocupacions amb què ens hem d'alçar cada matí els qui ensenyem el valencià. L'objectiu no pot ser un altre que difondre una visió positiva del valencià, facilitar-ne domini pràctic i fomentar l'autoconfiança lingüística dels alumnes.

En eixe sentit, si treballem sempre per aconseguir un aprenentatge més eficaç, senzill, coherent, estimulador i lligat a la societat i a la cultura valencianes i al sentiment popular de valenciania, obtindrem autoestima i voluntat (alhora conscient i espontània) de ser valencians i d'usar amb naturalitat i amb goig

la que probablement és la senya identitària més important del nostre poble: la llengua valenciana. Una llengua que és nostra (patrimoni de tots els valencians, ja solgam parlar en valencià, en castellà o en les dos llengües oficials del nostre país) i compartida amb els pobles germans de l'antiga corona d'Aragó.

Vist ja l'esperit que ha impulsat la iniciativa, comentaré els continguts de la jornada. La primera ronda de presentacions ha tractat sobre la llengua que usen els estudiants i els seus dubtes sobre la normativa. Cal destacar la intervenció de Josep Saborit (el treball del qual ha rebut u dels dos premis de la Jornada) sobre els canvis negatius que estan experimentant la fonètica i el lèxic tradicionals valencians, que es poden comprovar comparant la llengua dels majors i la dels jóvens.

I és que no s'explica com, tenint implantat l'ensenyament en valencià arreu del territori i comptant amb tots els mitjans de què disposem, això pot estar passant. És clar que ens falten mitjans de comunicació per a millorar l'ús social del valencià i, conseqüentment, afavorir la conservació de les seues característiques, però bona part de la culpa deu recaure en els docents i en la formació tan deficient que rebem en les facultats de filologia. No sabem treballar la pronúncia de l'alumnat (de fet, hauríem de començar per la nostra) per a aconseguir que seguixquen parlant el valencià tan genuí dels seus avis.

També, no poques voltes, per desconeixement nostre i per insuficiència del nostre material de treball, induïm els alumnes a abandonar paraules i construccions pròpies substituint-les per unes altres sense cap necessitat. Com que tampoc hem treballat prou el lèxic en la carrera, no el coneixem bé i no sabem com convé procedir. Per exemple, si no procurem que els alumnes coneguen i practiquen distincions semàntiques del valencià tradicional com ara la de "paréixer" i "semblar" i la de "llavar" i "rentar", a sovint el que aconseguim és que els estudiants només escriguen "semblar" i "rentar", alhora que, en l'oralitat, acaben dient només "paréixer" i "llavar".

D'eixa manera, desapareix el nostre lèxic propi amb l'excusa de voler distingir-nos tant com pugam de la llengua dominant en l'escrit: una actitud profun-

dament negativa i desafortunada, ja que equival a supeditar el valencià al castellà (que, sempre comparant, es pren com a punt de referència), amb l'empobriment lingüístic consegüent. Per tant, és urgent que s'investigue d'una manera seriosa i rigorosa la fonètica i el lèxic valencians tradicionals amb l'objectiu de proporcionar als docents les eines necessàries que permetrien aturar eixe procés negatiu.

La responsabilitat d'eixa missió recau directament, en primer lloc, sobre les facultats de filologia i de magisteri de les universitats de València i Alacant i, en segon lloc, sobre l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, institucions que cal vincular més a la societat (concretament, a les necessitats dels docents). A més, l'AVL necessita un nou impuls que l'amplie (en membres, en seccions i en faena) i que la potencie com a una institució de referència social (també per als polítics).

Més tard, s'ha parlat sobre qüestions com ara la denominació internacional del valencià/català i la complementarietat dels dos models lingüístics principals que té (Josep Àngel Mas, UPV), les tries lingüístiques en el valencià dels blogs (Vicent Baydal, CSIC) i les iniciatives recents destinades a normalitzar la nostra llengua pròpia en l'Església (August Monzón, UV), una qüestió que, increïblement, encara tenim pendent d'aconseguir.

Un altre moment de la Jornada ha sigut la visita a ca Fuster. Allí hem fruït d'uns balls tradicionals (que ha interpretat l'Escola de Danses de la Ribera) i de les explicacions sobre la vida de l'autor. Convé recordar que, malgrat la gran polèmica que suscitaren en el seu moment certs plantejaments que féu, Joan Fuster i Ortells és u dels assagistes valencians més importants i un gran estudiós de la nostra literatura i de la nostra història. Com qualsevol assagista que parla de la societat a què pertany i la projecta al futur, cal que el recordem amb els seus encerts i amb els seus errors (sobretot, amb els encerts), si és que volem ser un poble sa i que evoluciona mirant cap avant amb confiança en ell mateix.

Unes altres dos presentacions ben interessants (no les comente totes per no estendre'm massa) han sigut una sobre els "Relats interculturals" (Pilar Doménech, Josep Lluís Doménech i Jesús Huguet, l'altre premi de la Jornada) i una

altra sobre els valencians que emigraren a mitjan segle XX a l'Argentina i com han viscut (ells i els seus descendents) la llengua i la identitat pròpies en eixe país.

La veritat és que el balanç de la Jornada de Taula només pot ser positiu. Encara que ha sigut la primera edició, la participació, l'assistència i l'interés de les intervencions han tingut un nivell ben alt. Esperem que anirem a més encara en la línia d'implicar el professorat en la recerca i, per tant, en la millora de l'ensenyament i de la societat.

Cal dir que Taula té al capdavant una sèrie de filòlegs (dic filòlegs perquè es dediquen a estudiar la llengua i la literatura i el seu ensenyament, i no pels títols que puguen tindre) que, per la seua vàlua professional i per la seua dedicació útilissima i plena de vocació amorosa per València, deuen ser un motiu d'orgull per a tots els qui apreciem esta llengua. Parle, especialment (però no exclusivament) de l'estudiós de la sintaxi i de la lingüística general Abelard Saragossà (UV), de l'estudiós de la fonètica i de la variació lingüística Josep Saborit i de l'estudiós del lèxic tradicional Eugeni S. Reig.

No parle per parlar. Sense caure en l'excés, haig de dir que la manera tan positiva i de trellat en què miren la llengua i la societat valencianes i la forma tan dedicada, rigorosa i assenyada en què intenten millorar-les els convertixen en unes persones que ens hem de felicitar de tindre en la lingüística valenciana i en el poble valencià. Si, en un altre temps, tinguérem lingüistes de la categoria científica i moral i del nivell de compromís social de Josep Giner, Carles Salvador i Manuel Sanchis Guarner, hui els tenim a ells.

Com en el cas dels seus predecessors, és ben possible que no els sapiam valorar adequadament mentres els tindrem amb nosaltres. Però, sense dubte, els recordarem amb admiració, gratitud i estima. Per això, i perquè tenen molt més per donar-nos (afortunadament, són jóvens), no es comprén que encara no siguen membres de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i espere que no haurem d'esperar massa per a veure eixe desig fet realitat. La llengua valenciana i la societat que la parla n'eixiran beneficiats.

Enhorabona als premiats i a tots els ponents, als responsables de l'acte i a tots aquells que hi hem participat amb la nostra assistència. Açò pot ser l'inici d'un camí ben prometedor.

Ciutat de València, diumenge 29 de novembre del 2009

3.3. RESSENYA I JORNADA DE TAULA DE FILOLOGIA VALENCIANA

Abelard Saragossà (president de Taula de Filologia Valenciana; Universitat de València)

Publicada parcialment en *Levante, Panorama* - 10/12/2009

Títol: Naix la Taula de Filologia Valenciana

Subtítol: L'associació pretén un ensenyament del valencià més eficaç i conformar un valencià culte que siga més incisiu

Una cinquantena de docents i de professionals de la llengua hem constituït l'associació *Taula de Filologia Valenciana*. Els objectius bàsics són aconseguir un ensenyament del valencià més eficaç i conformar un valencià culte que siga més incisiu. A més de mostrar i fer assimilar les paraules i les construccions que singularitzen el valencià davant de les llengües de l'entorn (sobretot el castellà), pensem que l'escola valenciana deu afavorir que els alumnes augmenten la consciència i la voluntat de ser valencians. En el camp del model lingüístic, hem d'intentar que siga identificador per a la majoria de valencians, assimilable i practicable en la comunicació oral pública, de manera que cada volta hi haja una interrelació més gran entre la llengua escrita i la llengua oral espontània.

Per a aconseguir els seus objectius, Taula de Filologia Valenciana organitzarà una Jornada anual sobre el valencià, dedicada tant a la pedagogia com a l'ús social i a la normativa. La I Jornada es va fer en Sueca un dissabte de novembre (el dia 28), amb el suport de l'ajuntament de la ciutat dita. S'han presentat dèsset treballs, els autors dels quals pertanyen a instituts (de Castelló, de Museros, de València, de Benidorm i de Sant Joan d'Alacant) i a universitats (tres valencianes i dos catalanes). També hi havien tècnics lingüístics d'institucions públiques (com ara de l'ajuntament d'Alzira).

Com que el millorament de l'assignatura de valencià no es pot aconseguir sense la intervenció activa dels docents de primària i de secundària, Taula de

Filologia Valenciana ha instaurat dos premis de 1.500 euros per als treballs que destaquen més en les aportacions fetes per docents d'escoles o d'instituts. Eixos dos premis estan sufragats per dos institucions valencianes, l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i la Caixa Popular.

Enguany, el premi de l'AVL ha correspost a Josep Saborit (institut Josep Pascual Tirado, Castelló), que ha presentat un treball molt aplaudit pel públic, «Variacions intergeneracionals en la manera de parlar el valencià». Des d'una perspectiva lingüística, Saborit tractava la mateixa qüestió que la sociolingüista de Xàtiva Raquel Casesnoves (Universitat Pompeu Fabra, Barcelona). El tema de fons és que, a pesar que ha augmentat el coneixement del valencià, ha amainat el sentiment d'identificació. Saborit apunta que un factor que podria contribuir a eixa evolució negativa és la separació innecessària entre el valencià tradicional i el model majoritari que arriba als alumnes. Per tant, caldria que hi haguera una unió més forta entre el valencià històric i el valencià escolar.

El premi de la Caixa Popular ha sigut per a una proposta sobre un tema molt important: com ensenyar el valencià als nouvinguts. U dels mitjans és la incorporació de narracions de diverses cultures, factor que apareix en el títol («Relats interculturals»). Els autors del treball dit (que desembocarà en un llibre) són tres professors d'institut, Pilar Doménech, Jesús Huguet i Josep Lluís Doménech (membre de l'AVL). Des d'unes perspectives diferents, també tracten la docència del valencià a nouvinguts dos treballs més, u de Carme Martínez Devesa i Noèlia Soldevila (de Benidorm) i, l'altre, d'Isabel Olid (Universitat Autònoma de Barcelona).

En el camp de la llengua, s'han presentat comunicacions molt atractives, com ara quin lèxic usen els estudiants valencians (Francesc Llopis, Universitat de València); o sobre els «Dubtes en la normativa» (J. Leonardo Giménez, ajuntament d'Alzira); o «El valencià emprat a la blogosfera valenciana» (Vicent Baydal, Barcelona, CSIC).

En literatura, agradà molt la proposta de Francesc-Xavier Llorca (Universitat d'Alacant), que va mostrar els efectes tan positius que té fer que els alum-

nes arrepleguen contes populars. També destacaren les intervencions de Carla González (Universitat Autònoma de Barcelona) i de Marina Zaragozà (Universitat de València), la primera sobre el paper de la música en la formació escolar («La música com a eina de creació identitària, normalització lingüística i ensenyament») i, l'altra, sobre «Aspectes didàctics en l'obra de Bernat i Baldoví».

En sociolingüística i ús del valencià, hi hagueren tres aportacions. Josep Àngel Mas (Universitat Politècnica de València) va tractar els dos camins factibles per a arribar a versions vàlides per als balears, per als valencians i per al catalans. Una filla d'emigrants valencians a Argentina (María del Carmen Alonso) va descriure l'ús del valencià en Buenos Aires. August Monzón (Universitat de València) va informar sobre un tema ben actual: «L'ús del valencià en la litúrgia. Iniciatives recents a la diòcesi de València». Per una altra banda, Josep Daniel Climent (IES Cid, València) va mostrar que el suecà Nicolau Primitiu té molta més importància de la que li hem atribuït en la segona mitat del segle XX.

Les sessions de la «I Jornada sobre el valencià» han sigut presidides per persones destacades. La primera va ser coordinada per Emili Casanova (Universitat de València i Acadèmia Valenciana de la Llengua). La segona va ser dirigida per un valencià que repetix la proesa que, prèviament, havien fet Antoni Maria Alcover (Palma), Joaquim Garcia Girona (Benassal), Pompeu Fabra (Barcelona), Francesc de Borja Moll (Menorca) o Enric Valor (Castalla): fer aportacions lingüístiques importants des de fora de la Universitat. No cal dir que parle d'Eugeni S. Reig. De vesprada, la primera sessió va ser presidida per Lluís Polanco (Universitat de València i Institut d'Estudis Catalans), que en 1984 va elaborar un treball pioner sobre les necessitats del valencià culte. Finalment, la darrera sessió va ser coordinada per l'organitzador de la I Jornada, el docent suecà Enric-Miquel Casado i Navarro.

La «I Jornada sobre el valencià (pedagogia, ús social i normativa)» no solament ha tingut una resposta molt positiva entre els professionals de la llengua. També cal destacar l'assistència. En una època de pocs ideals i d'escàs compro-

mís cívic, un centenar de persones varen passar el dia 28 de novembre per la Casa de la Cultura de Sueca. A més, entre els assistents predominaven els docents valencians jóvens, molts dels quals estic segur que, en pròximes convocatòries de la Jornada, aportaran treballs.

Per una altra banda, en l'ambient hi havia il·lusió i confiança, dos sentiments que, en els nostres dies, també tenen les ales curtes. Crec que l'assistència i la satisfacció dels assistents són una conseqüència de la necessitat que hi havia de fer propostes organitzatives que potencien que els docents i els professionals de la llengua reflexionem en públic. També deu intervindre en la gestació de l'alegria i la il·lusió el fet que, en Taula de Filologia Valenciana, parlem com pensem, i per això els nostres objectius estan exposats, d'una manera detallada, en un document públic, titulat «El valencià culte contemporani. Antecedents, formació, assoliments, propostes de millora i aplicacions socials».

Una bona manera de descriure les expectatives que ha despertat la Jornada és reproduir unes paraules de l'encarregada de traduir al valencià la pàgina web del València club de futbol, Carmen Moreno: «la Jornada va ser un èxit i, els ponents i els treballs, impecables. Estic molt contenta; i tinc esperances que filòlegs, universitat, l'AVL i el poble s'unixquen per fi i trobem un camí de concili per a lluitar més i millor per la nostra llengua i per la nostra terra». Per a valorar més bé eixe crit d'il·lusió, hem de tindre en compte que els pares de Carmen són de la Manxa i parla amb ells en castellà. I és que la causa fonamental de defendre l'ús públic del valencià no està en el passat, sinó en el futur: en la voluntat de construir una societat valenciana més cohesionada, més satisfactòria i, en definitiva, més humana. Si algun lector vol tindre més informació, pot escriure a taulafilologiavalenciana@gmail.com.